

ΜΕΛΕΤΗ

Ανδριανού Γκουρμπάτση, Αντιστράτηγου – Υπαρχηγού ΠΣ, ε.α, Νομικού

<<Το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο διαχείρισης καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση>>

I. Εισαγωγή

Η μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος γενικά, σύμφωνα με τη συνταγματική επιταγή (άρθρο 24 Συντ), αποτελεί θεμελιώδη και πρώτιστης σημασίας υποχρέωση της Πολιτείας. Η προϊούσα οικολογική και περιβαλλοντική υποβάθμιση της χώρας από διάφορες αιτίες καθιστά τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στοιχείο της καθημερινής ζωής των πολιτών στη χώρα μας. Μια τέτοια υποβάθμιση του οικοσυστήματος και μάλιστα του υδάτινου (θαλάσσιου) οικοσυστήματος, μπορεί να συμβεί ανά πάσα στιγμή από κάποιο τεχνολογικό συμβάν ή ατύχημα σε ορισμένη θαλάσσια περιοχή της επικράτειας. Το πρόβλημα της ρύπανσης της θάλασσας από ανθρώπινες δραστηριότητες είναι ένα από τα μεγαλύτερα περιβαλλοντικά προβλήματα της εποχής μας. Η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού και την στροφή σε δραστηριότητες εκμετάλλευσης του θαλάσσιου πλούτου, ιδιαίτερα στη διάρκεια του εικοστού αιώνα και του αιώνα που διανύουμε, έχουν οδηγήσει σε πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα.

Η απειλή κινδύνου για το θαλάσσιο περιβάλλον προέρχεται κυρίως από πετρελεύσεις πλοίων, φορτοεκφορτώσεις υδρογονανθράκων, άλλες εμπορικές πράξεις, συνήθεις λειτουργικές διαδικασίες ή ναυτικά ατυχήματα. Η παρούσα μελέτη έχει αντικείμενο το ισχύον θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο διαχείρισης καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση. Έτσι λοιπόν σε περίπτωση περιστατικού ρύπανσης του θαλάσσιου χώρου μιας περιοχής από οποιαδήποτε αιτία, πχ τεχνολογικό συμβάν ή

ναυτικό ατύχημα (βύθιση), όπως για παράδειγμα συνέβη την 10-09-2017 με το ναυάγιο του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ" στη νήσο Ατλαντίδα του Σαρωνικού, η Πολιτεία δια των θεσμοθετημένων οργάνων της και των προβλεπομένων νομοθετικά διαδικασιών οφείλει να διαχειριστεί τη διαρροή υδρογονανθράκων, πχ πετρελαίου, σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένου του αργού πετρελαίου, του καύσιμου πετρελαίου, των βαρέων κατάλοιπων, των αποβλήτων πετρελαίου και των προϊόντων διύλισης ή άλλων υδρογονανθράκων καθώς και άλλων επιβλαβών ουσιών, που μπορούν να διαρρεύσουν στο θαλάσσιο οικοσύστημα, από διαρροή που μπορεί, ανάλογα με την ποσότητα και την έκταση που θα λάβει, να εξελιχθεί σε περιβαλλοντική (οικολογική) καταστροφή, όπως συνέβη με το ανωτέρω παράδειγμα και τότε λαμβάνει τα χαρακτηριστικά κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Αρχικά, σε κάθε περιστατικό θαλάσσιας ρύπανσης από τεχνολογικό συμβάν, πχ διαρροή από μεταφορά επικίνδυνων ουσιών από πλοίο ή από ναυτικό ατύχημα, πχ βύθιση πλοίου, κινητοποιείται η αρμόδια λιμενική αρχή. Ως γνωστόν, η ευθύνη για την πρόληψη και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος έχει ανατεθεί από την Πολιτεία, στο πλαίσιο της συνταγματικής επιταγής (άρθρο 24 Συντ) για την προστασία του περιβάλλοντος, στο ΛΣ – ΕΛ. ΑΚΤ. Ωστόσο, αν για οποιοδήποτε λόγο, όπως πχ μεγάλη ποσότητα διαρροής από πλοίο επικίνδυνων και τοξικών ουσιών, μη έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαρροής είτε λόγω υποβάθμισης ή για άλλους λόγους, η ρύπανση εξ αιτίας ορισμένου τεχνολογικού συμβάντος ή ατυχήματος πλοίου, δεν αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά και υπάρξει εξάπλωση της ρύπανσης στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή, η ρύπανση αυτή λαμβάνει τα χαρακτηριστικά "καταστροφής", κατά την έννοια του νόμου (άρθρο 2, παρ. 1(α) του Ν. 3013/2002) και, σε περίπτωση ειρηνικής περιόδου, ενεργοποιείται ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας και αναλαμβάνει δράσεις ο ενισχυμένος και διευρυμένος από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο ρόλος του κρατικού μηχανισμού δια των αρμοδίων οργάνων του, όπως αναλυτικά εκτίθεται στη συνέχεια.

II. Νομοθετικό πλαίσιο

1. Γενικά

Ως γνωστόν, ο θεσμός της πολιτικής προστασίας στη χώρα προβλέφθηκε και οργανώθηκε αρχικά με το Ν. 2344/1995 (ΦΕΚ 212/Α΄) και στη συνέχεια αναβαθμίστηκε κι εκσυγχρονίστηκε, πρώτα με τον Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102/Α΄) και ακολούθως με τον Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α΄).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 3013/2002, η πολιτική προστασία της χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης) τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές, που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. Στο πλαίσιο του ίδιου ως άνω σκοπού περιλαμβάνεται, πάντα σύμφωνα με την προμνημονευθείσα διάταξη, η μέριμνα για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών.

2. Έννοιες – ορισμοί

Μια επικίνδυνη ρύπανση στη θάλασσα, λόγω διαρροής επιβλαβών ουσιών, πχ πετρελαίου, σε οποιαδήποτε μορφή ή άλλων υδρογονανθράκων, από ναυτικό ατύχημα (ναυάγιο), χαρακτηρίζεται από το νόμο **"καταστροφή από τεχνολογικό συμβάν ή ατύχημα μεγάλης έκτασης"** (βλ. Προσθήκη 1 στο Παράρτημα Α΄ / του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ"). Και χαρακτηρίζεται ως **"καταστροφή"**, αφού ως τέτοια νοείται, κατά το άρθρο 2, παρ. 1(α) του Ν. 3013/2002, <<κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον>>, όπως για παράδειγμα συνέβη πρόσφατα με τη θαλάσσια ρύπανση περιοχών του Σαρωνικού από το ναυάγιο του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ". Επίσης, κατά την παρ. 1(β) του ίδιου ως άνω άρθρου, <<η ένταση της καταστροφής καθορίζεται

από το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών, που αφορούν στη ζωή, στην υγεία και στην περιουσία των πολιτών, στα αγαθά (πχ θαλάσσιο περιβάλλον), στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές>>. Περαιτέρω, κατά την παρ. 2 του ίδιου άρθρου, **κίνδυνος** <<νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής>>, ενώ κατά την παρ. 3, μια καταστροφή διακρίνεται σε: α) **Γενική καταστροφή**, όταν εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις περιφέρειες της χώρας), β) **Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης**, όταν για την αντιμετώπιση της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας της περιφέρειας που επλήγη, γ) **Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης**, όταν για την αντιμετώπισή της απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλες περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς, πχ η καταστροφή από τη θαλάσσια ρύπανση του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ", δ) **Τοπική καταστροφή μικρής έντασης**, όταν για την αντιμετώπισή της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας σε επίπεδο νομού, ε) **Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης**, όταν για την αντιμετώπισή της απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλους νομούς, περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς. Εξάλλου, **κατάσταση κινητοποίησης πολιτικής προστασίας** είναι, σύμφωνα με το την παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου 2 του Ν. 3013/2002, <<η ενεργοποίηση και η κλιμάκωση της δράσης του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για τους σκοπούς της πολιτικής προστασίας και ειδικότερα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από καταστροφές ή και για τον έλεγχο και περιορισμό των δυσμενών επιπτώσεων, που σχετίζονται με τους αντίστοιχους κινδύνους>> και στην προκειμένη περίπτωση από τον κίνδυνο της θαλάσσιας ρύπανσης. Η κατάσταση κινητοποίησης πολιτικής προστασίας περαιτέρω διακρίνεται σε: α) **Κατάσταση ετοιμότητας πολιτικής προστασίας**, λόγω τεκμηριωμένου κινδύνου, στην οποία περιλαμβάνεται η κλιμάκωση της ετοιμότητας του δυναμικού και των μέσων

πολιτικής προστασίας, κατά την εξειδίκευση που γίνεται στο σχεδιασμό ετοιμότητας και β) **Κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας**, στην οποία περιλαμβάνεται η κατάσταση, που σχετίζεται με συγκεκριμένη καταστροφή θαλάσσιας ρύπανσης, για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται: (i) ειδικός συντονισμός από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του δυναμικού και μέσω των υπηρεσιών και φορέων, που αναλαμβάνουν δράση σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ανάλογο το είδος της καταστροφής από τη θαλάσσια ρύπανση, και (ii) κινητοποίηση δυναμικού και μέσω των επιπλέον του διατιθέμενου υπό κανονικές συνθήκες.

Εξάλλου, ως θαλάσσια ρύπανση, ορίζεται σύμφωνα με τον ορισμό που έχει δώσει η ομάδα ειδικών του UNEP (Περιβαλλοντικού Προγράμματος του ΟΗΕ) και ειδικότερα, <<**Θαλάσσια ρύπανση** είναι η άμεση ή έμμεση προσθήκη από τον άνθρωπο στο θαλάσσιο περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων των εκβολών ποταμών) ουσιών ή ενέργειας, η οποία έχει αρνητικά αποτελέσματα όπως: βλάβες στους ζωντανούς οργανισμούς, δυσάρεστες επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία, παρεμπόδιση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, όπως η αλιεία και γενικότερη υποβάθμιση της ποιότητας του θαλασσινού νερού>>. Επίσης, **ρύπανση**, κατά το άρθρο 2 του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 160/Α'), ορίζεται <<Η παρουσία στο περιβάλλον ρύπων, δηλαδή κάθε είδους ουσιών, θορύβου, ακτινοβολίας ή άλλων μορφών ενέργειας, σε ποσότητα, συγκέντρωση ή διάρκεια που μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία, στους ζωντανούς οργανισμούς και στα οικοσυστήματα ή υλικές ζημιές και γενικά να καταστήσουν το περιβάλλον ακατάλληλο για τις επιθυμητές χρήσεις του>>, ενώ ως **οικοσύστημα** ορίζεται <<Κάθε σύνολο βιοτικών και μη βιοτικών παραγόντων και στοιχείων του περιβάλλοντος που δρουν σε ορισμένο χώρο και βρίσκονται σε αλληλεπίδραση μεταξύ τους>> , πχ το θαλάσσιο οικοσύστημα.

Έτσι λοιπόν, σε περιστατικό σοβαρής ρύπανσης από ατύχημα, πχ βύθιση έμπορτου δεξαμενόπλοιου, βρισκόμαστε κατ' αρχήν ενώπιον κατάστασης ετοιμότητας πολιτικής προστασίας λόγω τεκμηριωμένου κινδύνου από ενδεχόμενη διαρροή του φορτίου των καυσίμων καθώς και των καυσίμων του ίδιου του πλοίου

από το αρμόδιο δυναμικό και μέσα πολιτικής προστασίας, που στην προκειμένη περίπτωση το αρμόδιο δυναμικό πολιτικής προστασίας είναι οι λιμενικές αρχές κλπ αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Ναυτιλίας ή και άλλων συναρμοδίων Υπουργείων, αρχών ή φορέων. Οι εν λόγω αρχές αντιμετωπίζουν το ατύχημα (ναυάγιο) σύμφωνα με το σχετικό ισχύον νομοθετικό πλαίσιο καθώς και το εγκεκριμένο από τη ΓΓΠΠ σχετικό Ειδικό Σχέδιο αντιμετώπισης της θαλάσσιας ρύπανσης. Σε περίπτωση όμως, που για οποιοδήποτε λόγο, πχ μεγάλες ποσότητες καυσίμων, μη έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση της ρύπανσης είτε από ολιγωρία των υπηρεσιών ή από άλλες παραλείψεις αρμοδίων οργάνων, δεν καταστεί δυνατό ν' αντιμετωπισθεί κι ελεγχθεί άμεσα και αποτελεσματικά η διαρροή των καυσίμων και αυτή επεκταθεί στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή, δηλαδή υπάρξει εκτεταμένη θαλάσσια ρύπανση σε μεγάλη έκταση, πχ μιας περιφέρειας, η ρύπανση λαμβάνει τα κατά νόμο χαρακτηριστικά καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση, όπως στο παράδειγμα της ρύπανσης που προκλήθηκε σε θαλάσσιες περιοχές και ακτές του Σαρωνικού, εξ αιτίας του ναυαγίου του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ". Συνεπώς βρισκόμαστε ενώπιον κατάστασης έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται ειδικός συντονισμός από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του δυναμικού και των μέσων των υπηρεσιών και των φορέων, που αναλαμβάνουν δράση σε κεντρικό ή περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, ανάλογα με το είδος και το χαρακτηρισμό της καταστροφής.

3. Όργανα Πολιτικής Προστασίας

Τα όργανα της πολιτικής προστασίας διακρίνονται σε κεντρικά και αποκεντρωμένα (περιφερειακά και τοπικά). Στα Κεντρικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας ανήκουν: α) Η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 4 Ν. 3013/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 111 του Ν. 4249/2014) β) Το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 5 Ν. 3013/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 112 του Ν. 4249/2014) και γ) Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 6 Ν. 3013/2002, όπως

αντικαταστάθηκε με το άρθρο 104 του Ν. 4249/2014). Επίσης στα Αποκεντρωμένα Όργανα Πολιτικής Προστασίας ανήκουν, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3013/2014 οι: 1) Οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών, 2) Οι Νομάρχες (ήδη ο θεσμός αυτός έχει καταργηθεί) και 3) Οι Δήμαρχοι.

α).- Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ), που συστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2344/1995, (ΦΕΚ 212/ Α'), αποτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 6, παρ. 1 του Ν. 3013/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 104, παρ. 1 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/Α'), Γενική Γραμματεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (ήδη του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη). Της ως άνω Γενικής Γραμματείας προϊστάται ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας. Εξάλλου, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου ως άνω άρθρου, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας << έχει ως αποστολή τη μελέτη, το σχεδιασμό, την οργάνωση και το συντονισμό της δράσης για την εκτίμηση του κινδύνου, την πρόληψη, ετοιμότητα, ενημέρωση και αντιμετώπιση των φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, - συνεπώς και της καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση - το συντονισμό των δράσεων αποκατάστασης, τον έλεγχο εφαρμογής των ανωτέρω, καθώς και την ενημέρωση του κοινού για τα ζητήματα αυτά>>. Πιο συγκεκριμένα, σε περίπτωση καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση, η ΓΓΠΠ, μεταξύ άλλων, είναι αρμόδια και για το συντονισμό όλων των δράσεων εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, κινητοποίησης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης της καταστροφής από τη θαλάσσια ρύπανση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, σύμφωνα με το υφιστάμενο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας, με τη συνθηματική λέξη, "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" (άρθρο 6, παρ. 5 του Ν. 3013/2014, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 108 του Ν. 4249/2014). Στο πλαίσιο αυτό: (i) Συντονίζει την προετοιμασία του δυναμικού και μέσω πολιτικής προστασίας της Χώρας. (ii) Αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες για την κινητοποίηση του

δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας, εν όψει του απειλούμενου κινδύνου από τη θαλάσσια ρύπανση. (iii) Για το σκοπό αυτό, οργανώνει και λειτουργεί μονάδα αξιολόγησης και αξιοποίησης της πρόγνωσης καιρικών φαινομένων, με σκοπό την έγκαιρη κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση. (iv) Συντονίζει το έργο και τις δράσεις αντιμετώπισης της καταστροφής από τη θαλάσσια ρύπανση κατά την εκδήλωση του φαινομένου καθώς και το έργο αποκατάστασης των προκαλούμενων ζημιών. (v) Μεριμνά για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών από μία περιοχή, όπως πχ τους λουόμενους από τη ρυπανθείσα θαλάσσια περιοχή ή ακτή, για λόγους προστασίας της ζωής ή της υγείας τους από την εξελισσόμενη ρύπανση. Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας μόνον σε τοπικό επίπεδο. Όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή από θαλάσσια ρύπανση μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα Δήμο, όπως για παράδειγμα στη ρύπανση από το ναυάγιο του Δ/Ε "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ II" που επηρεάστηκαν τουλάχιστον τέσσερις (4) Δήμοι, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη. (vi) Καταρτίζει και συντονίζει το έργο της πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών, τόσο σε επίπεδο γενικής ενημέρωσης όσο και σε αντίστοιχο παροχής ειδικών οδηγιών, σχετικά με την αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης, πχ οδηγίες προς λουόμενους για αποφυγή μπάνιου στη ρυπανθείσα θαλάσσια περιοχή ή ακτή.

Εξάλλου, κατά την ισχύουσα εσωτερική διαρθρωτική δομή της ΓΓΠΠ, σύμφωνα με το άρθρο 105 επ. του Ν. 4249/2014, συστάθηκε σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης, Συντονιστική Αρχή Πολιτικής Προστασίας, που έχει ως αποστολή τις προβλεπόμενες από το άρθρο 106 του ίδιου ως άνω νόμου αρμοδιότητες.

Περαιτέρω και προκειμένου για την επίτευξη των σκοπών της ΓΓΠΠ οργανώνει και λειτουργεί σε μόνιμη βάση και για όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ), στελεχωμένο με ειδικευμένα στελέχη πολιτικής προστασίας και το αναγκαίο

προσωπικό, στο οποίο περιλαμβάνονται και επιτελικά στελέχη των ΕΔ, της ΕΛΑΣ, του ΠΣ και του ΛΣ – ΕΛ. ΑΚΤ, το οποίο λειτουργεί στο Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΣΚΕ) του ΠΣ (άρθρο 6, παρ. 4 του Ν. 3013/2002, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 108, παρ. 5(ζ) του Ν. 4249/2014). Οι λιμενικές αρχές υποχρεούνται να ενημερώνουν άμεσα το ΚΕΠΠ σε περίπτωση τεχνολογικού συμβάντος ή ατυχήματος, εξ αιτίας του οποίου προκλήθηκε ρύπανση θαλάσσιας περιοχής, προκειμένου να ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας, αν η ρύπανση λάβει χαρακτηριστικά "καταστροφής".

Επίσης στη διάθεσή της και προς εκπλήρωση του έργου της η ΓΓΠΠ, έχει την **Υποστηρικτική Ομάδα Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων**. Πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 15 του Ν. 3491/2006 (ΦΕΚ 207/Α΄) συστάθηκε στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας Υποστηρικτική Ομάδα Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων. Η ως άνω Ομάδα, σύμφωνα με την υπ' αριθ. 7270/21-11-2006 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΦΕΚ 102/τ. Εδικό Τεύχος), σε περίπτωση καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση αποτελεί το **Επιτελικό Συμβουλευτικό Όργανο της χώρας**, το οποίο υποστηρίζει σε επίπεδο επιχειρησιακό και πολιτικό τις αρμόδιες δυνάμεις και όργανα πολιτικής προστασίας.

β).- Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

Το ΚΣΟΠΠ, η σύνθεση του οποίου προβλέπεται από το άρθρο 5, παρ. 1, 2, 3 και 4 του Ν. 3013/2002, όπως οι παρ. 1, 2 και 3 αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 112 του Ν. 4249/2012, είναι η εξής: Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, ως Πρόεδρος, και ως μέλη οι Γενικοί Γραμματείς των εξής Υπουργείων: 1) Δημόσιας Τάξης (ήδη Προστασίας του Πολίτη), 2) Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, 3) Οικονομικών, 4) Εσωτερικών, 5) Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, 6) Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, 7) Παιδείας και Θρησκευμάτων, 8) Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, 9) Υγείας, 10) Αγροτικής Ανάπτυξης και

Τροφίμων, 11) Ναυτιλίας και Αιγαίου (ήδη Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής), καθώς και οι: 12) Ο Υπαρχηγός ΥΕΕΘΑ, 13) Ο Αρχηγός ΠΣ και 14) Οι Πρόεδροι ΕΝΠΕ και ΚΕΔΕ.

Ειδικά σε περιπτώσεις γενικών καταστροφών καθώς και ιδιαίτερου χαρακτήρα περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών, το ίδιο όργανο μπορεί να συνεδριάζει με τη συμμετοχή των αντίστοιχων Υπουργών ή των αρμοδίων για την Πολιτική Προστασία Υφυπουργών, ύστερα από πρόσκληση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (ήδη Αν. Υπουργού Προστασίας του Πολίτη), ο οποίος στις περιπτώσεις αυτές προεδρεύει (άρθρο 112, παρ. 3 του Ν. 4249/2012).

Το ΚΣΟΠΠ έχει, μεταξύ άλλων, τις εξής αρμοδιότητες: α) Συντονίζει τη διάθεση του απαραίτητου ανθρώπινου δυναμικού, των μέσων, καθώς και το όλο έργο της αντιμετώπισης γενικών, περιφερειακών ή τοπικών καταστροφών μεγάλης έντασης, β) Ενημερώνει την κοινή γνώμη για απειλούμενους κινδύνους καταστροφών, πχ καταστροφή θαλάσσιας ρύπανσης και παρέχει οδηγίες, κατά την εκδήλωση του φαινομένου της ρύπανσης, προς αντιμετώπισή της, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών της, και γ) Συντονίζει το έργο αποκατάστασης των πάσης φύσεως ζημιών από την καταστροφή της θαλάσσιας ρύπανσης.

Επίσης στην έδρα κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και κάθε Νομαρχιακού Διαμερίσματος, συνιστάται, σύμφωνα με το άρθρο 12, παρ. 3α του Ν. 3013/2002, Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (ΣΝΟ), (ήδη αυτές οι αρμοδιότητες έχουν μεταφερθεί, λόγω κατάργησης των εν λόγω θεσμών), ενώ στην έδρα των Δήμων, συνιστάται Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (ΣΤΟ), (άρθρο 13, παρ. 3α του Ν. 3013/2002).

γ).- Αρμοδιότητες Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας

Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, εκτός από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 6 του Ν. 3013/2002, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 108 του Ν. 4249/2014, αρμοδιότητες της ΓΓΠΠ, ασκεί, μεταξύ άλλων και τις παρακάτω αρμοδιότητες (άρθρο 8, του Ν. 3013/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 115

του Ν. 4249/2014):

α) Συντονίζει και κατευθύνει το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση, κάθε μορφής, καταστροφών και στην προκειμένη περίπτωση, της θαλάσσιας ρύπανσης. β) Με απόφασή του προβαίνει στο χαρακτηρισμό των καταστροφών, αν πχ μια θαλάσσια ρύπανση είναι γενική καταστροφή ή περιφερειακή ή τοπική μεγάλης ή μικρής έντασης. γ) Εκδίδει τις αποφάσεις για την κήρυξη κατάστασης ετοιμότητας πολιτικής προστασίας ή κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις περιφερειακών και τοπικών καταστροφών μεγάλης και μικρής έντασης. δ) Εκδίδει, μεταξύ άλλων, την απόφαση για βοήθεια που παρέχεται από άλλες χώρες. ε) Εισηγείται στον Αν. Υπουργό Προστασίας του Πολίτη τον χαρακτηρισμό καταστροφής, ως γενικής και την έκδοση της αντίστοιχης απόφασης για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

4. Δυναμικό και Μέσα Πολιτικής Προστασίας

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, για την εκπλήρωση της αποστολής της έχει στη διάθεσή της το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν. 3013/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 110, παρ. 1 του Ν. 4249/2014, στο δυναμικό και στα μέσα πολιτικής προστασίας, γενικά, περιλαμβάνονται: α) Ειδικευμένα στελέχη πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στα οποία ανατίθεται η επίβλεψη εκπόνησης και εφαρμογής σχεδίων και προγραμμάτων και μέτρων πολιτικής προστασίας καθώς και ο συντονισμός των αναγκαίων ενεργειών. β) Το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, οι υπηρεσίες των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού και των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, που είναι υπεύθυνες, σε επιχειρησιακό επίπεδο, για τις επιμέρους δράσεις πολιτικής προστασίας, όπως για παράδειγμα στην καταστροφή από θαλάσσια ρύπανση, το ΛΣ – ΕΛ. ΑΚΤ, ΕΛΚΕΘΕ, ΚΕΛΠΝΟ, ΕΜΥ, Γενικό Χημείο του Κράτους κλπ, και γ) Οι εθελοντικές οργανώσεις πολιτικής προστασίας και οι ειδικευμένοι εθελοντές πολιτικής προστασίας, πχ δύτες. Επίσης σε περιπτώσεις

γενικών καταστροφών, περιφερειακών και τοπικών καταστροφών μεγάλης έντασης ή καταστροφών εξειδικευμένου χαρακτήρα, πχ θαλάσσια ρύπανση καθώς και σε περίπτωση κατάστασης έκτακτης ανάγκης, στις δυνάμεις της πολιτικής προστασίας εντάσσονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή του εξουσιοδοτημένου Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή του εξουσιοδοτημένου Περιφερειάρχη, πολίτες με ειδικές γνώσεις και εμπειρία, πχ καθηγητής τοξικολογίας ή μηχανικός περιβάλλοντος καθώς και τα πάσης φύσεως μέσα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα με τους αντίστοιχους χειριστές τους, πχ ιδιωτικό αντιρρυπαντικό σκάφος ή σκάφος μέτρησης της ρύπανσης, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο για την αντιμετώπιση της καταστροφής από τη θαλάσσια ρύπανση.

5. Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ)

Το ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ, ανήκει, σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 1 του Ν. 4150/2013 (ΦΕΚ 102/Α΄), στην οργανωτική δομή του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου, (ήδη, μετονομάστηκε σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, με την ανασύσταση των υπουργείων, κατά το ΠΔ 70/2015 (Α΄ 114), συγκροτείται από κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες και έχει, μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων, και την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος (άρθρο 5, παρ. 2, εδαφ. ε΄ του ως άνω νόμου). Πιο αναλυτικά, το Αρχηγείο ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ, που συστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3922/2011 (ΦΕΚ 35/Α΄), και ειδικότερα ο Κλάδος Β΄ - Ναυτιλίας και πιο συγκεκριμένα η Διεύθυνση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος (ΔΙ.Π.ΘΑ.Π), είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, στο να εποπτεύει, παρακολουθεί και συντονίζει τις λιμενικές αρχές για την πρόληψη και καταπολέμηση ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών. Εξάλλου το ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ ανήκει στο δυναμικό πολιτικής προστασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών θαλάσσιας ρύπανσης, ενώ κατά την εκτέλεση της ως άνω αρμοδιότητας και ειδικότερα για την αντιμετώπιση περιστατικού θαλάσσιας ρύπανσης διέπεται από το ακόλουθε νομοθετικό πλαίσιο:

ι) Νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης της ρύπανσης

Το ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ, και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίου Περιβάλλοντος του Αρχηγείου του, υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα για την πληρέστερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των θεμάτων προστασίας θαλασσίου περιβάλλοντος. Οι υπηρεσίες του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ (κεντρικές και περιφερειακές), είναι κατά κύριο λόγο οι πλέον αρμόδιες σε επιχειρησιακό επίπεδο κρατικές υπηρεσίες, για την αντιμετώπιση όλων των επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον από ορισμένο ατύχημα, πχ βύθιση πλοίου και διαρροή καυσίμων. Μόλις εντοπισθεί λοιπόν ρύπανση: α) Κινητοποιούνται από τη λιμενική αρχή σε συνεργασία με την ΔΙ.Π.ΘΑ.Π ή /και το ΕΚΣΕΔ καθώς και το Κέντρο Επιχειρήσεων (Κ.ΕΠΙΧ) τα κατάλληλα μέσα επιτήρησης για τη συλλογή πληροφοριών και την αξιολόγηση της κατάστασης. β) Ανάλογα με τη σοβαρότητα του περιστατικού ο Τοπικός Συντονιστής (Λιμενάρχης) ενεργοποιεί το Τοπικό Σχέδιο Καταπολέμησης της Ρύπανσης. γ) Αν το περιστατικό είναι σοβαρό, ο Τοπικός Συντονιστής μπορεί να χρησιμοποιήσει το προσωπικό και τον εξοπλισμό που ανήκουν σε εταιρείες πετρελαιοειδών και ιδιωτικές εταιρείες απορρύπανσης. δ) Σε ιδιαίτερα σοβαρά περιστατικά, ο Τοπικός Συντονιστής μπορεί να ζητήσει από τη ΔΙ.Π.ΘΑ.Π την αποστολή ενισχύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό, ενώ η σχεδίαση και ο συντονισμός των εργασιών καταπολέμησης σ' αυτές τις περιπτώσεις αναλαμβάνεται από τον Εθνικό Συντονιστή (ΔΙ.Π.ΘΑ.Π) με Κλιμάκιο που αποστέλλεται στην περιοχή.

Σε περίπτωση όμως που η ρύπανση, πχ από διαρροή καυσίμων, για οποιοδήποτε λόγο και αιτία εξαπλωθεί στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή, όπως πχ λόγω μεγάλης ποσότητας καυσίμων ή μη έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαρροής, και η ρύπανση αποκτήσει τα κατά νόμο χαρακτηριστικά "καταστροφής" από τεχνολογικό συμβάν ή ατύχημα, είναι μεν κατά κύριο λόγο αρμόδιες σε επιχειρησιακό επίπεδο οι υπηρεσίες του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ, εφαρμόζοντας το κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του άρθρου 17, παρ. 1 του Ν. 3013/2002 σε συνδυασμό με το κατ' εφαρμογήν του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ", Ειδικό Σχέδιο για την αντιμετώπιση θαλάσσιας ρύπανσης, που

έχει καταρτίσει το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και έχει εγκρίνει ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, όμως σε καμιά περίπτωση δεν είναι αρμόδιες σε επίπεδο οργάνωσης, κατεύθυνσης και συντονισμού του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής αυτής καθώς και για την αποκατάσταση των ζημιών στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Μέχρι σήμερα, όπως συνέβη και με τη ρύπανση από το Δ/Ε "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ", οι υπηρεσίες του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ εφαρμόζουν το προβλεπόμενο από το ΠΔ 11/2002 Εθνικό Σχέδιο, όπως εμφανίζεται και στο site του ως άνω Υπουργείου / Αρχηγείου ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ. Ειδικότερα, σύμφωνα με το ίδιο site, το ανωτέρω προεδρικό διάταγμα <<...αποτελεί το κατ' εξοχήν εργαλείο για τη στάθμιση του κινδύνου και την εξασφάλιση της ετοιμότητας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση οποιουδήποτε έκτακτου περιστατικού θαλάσσιας ρύπανσης – εννοείται μόνον επιχειρησιακά - και καλύπτει όλη την επικράτεια, ενώ υιοθετεί κλιμακωτή ενεργοποίηση μηχανισμών αντιμετώπισης, ανάλογα με τη βαρύτητα του, κάθε περιστατικού ρύπανσης...Αντικειμενικός σκοπός του Εθνικού Σχεδίου είναι η προετοιμασία και η οργάνωση όλων των απαραίτητων ενεργειών καθώς και ο καθορισμός του τρόπου ενεργοποίησης των εμπλεκόμενων κρατικών και ιδιωτικών φορέων σε όλη την Ελλαδική Επικράτεια ώστε σε περίπτωση περιστατικού ρύπανσης ή αμέσου κινδύνου πρόκλησης ρύπανσης της θάλασσας ή των ακτών να αναληφθούν έγκαιρα και συντονισμένα οι απαραίτητες ενέργειες για την εξουδετέρωση των δυσμενών επιπτώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον και την προστασία των συμφερόντων του κοινωνικού συνόλου...>>, ενώ περαιτέρω ορίζεται ότι: <<Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων διασφαλίζεται με τις παρακάτω δραστηριότητες: α) Πρόληψη της ρύπανσης... και β) Άμεση καταπολέμηση των περιστατικών, που επιτυγχάνεται με:

- Την άμεση ενεργοποίηση και εφαρμογή του υφιστάμενου Τοπικού ή Εθνικού Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης και την εκμετάλλευση όλων των διατιθεμένων μέσων και εξοπλισμού.
- Τη χρήση επιστημονικών και <<φιλικών>> προς το περιβάλλον μεθόδων καταπολέμησης της ρύπανσης της θάλασσας και των ακτών.

- Τον εντοπισμό και την αυστηρή τιμωρία των υπαιτίων της ρύπανσης.

Απαραίτητη και κρίσιμη προϋπόθεση επιτυχίας στο δύσκολο έργο της προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την απόλυτη και ουσιαστική συνεργασία των Υπηρεσιών του με τα άλλα συναρμόδια Υπουργεία και ιδιαίτερα με τις Υπηρεσίες των φορέων των ΟΤΑ, Οργανισμούς, Λιμενικά Ταμεία κλπ...>>.

Διατάξεις άλλες σχετικές με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, που εφαρμόζονται από τις λιμενικές αρχές βρίσκονται στα εξής νομοθετήματα: α) Το ΝΔ 187/19773 (ΚΔΝΔ), β) ΠΔ 55/1998, για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος (Ν. 743/1977, όπως ισχύει σήμερα), γ) ΠΔ 11/2002.

Το ως άνω ΠΔ 11/2002 <<Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες>>, (ΦΕΚ 6/ τ. Α' /21-02002), εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου έβδομου του Ν. 2252/1994 (ΦΕΚ 192/Α'). Με το άρθρο πρώτο του ως άνω Π.Δ/τος κυρώθηκε η Διεθνής <<Σύμβαση για την Ετοιμότητα, Συνεργασία και Αντιμετώπιση της Ρύπανσης της Θάλασσας από πετρέλαιο, 1990>>, η οποία υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 30 Νοεμβρίου 1990. Ειδικότερα με το πρώτο άρθρο του ως άνω Π.Δ/τος εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες. Το προαναφερόμενο όμως ΠΔ 11/2002, σε περίπτωση περιστατικού σοβαρής ρύπανσης σε θάλασσα και ακτές, όπου αυτή έχει λάβει χαρακτηριστικά "καταστροφής" και ως εκ τούτου βρισκόμαστε σε κατάσταση πολιτικής προστασίας και υπάρχει υποχρέωση ενεργοποίησης του μηχανισμού πολιτικής προστασίας, και πιο συγκεκριμένα οι διατάξεις του εκείνες που είναι αντίθετες ή ρυθμίζουν κατά τρόπο διαφορετικό αντικείμενα που προβλέπονται και ρυθμίζονται από την κείμενη για την πολιτική προστασία στη χώρα νομοθεσία (Ν. 3013/2002, όπως αντικαταστάθηκε, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το Ν. 4249/2014, άρθρα 104 επ. και ισχύει σήμερα), δεν μπορεί να έχουν εφαρμογή, για τους εξής λόγους:

1.- Το ως άνω Π.Δ/γμα εκδόθηκε πριν την ισχύ της κείμενης νομοθεσίας για την οργάνωση και λειτουργία της Πολιτικής Προστασίας στη χώρα, ήτοι εκδόθηκε την

31-12-2001 και δημοσιεύθηκε στο (ΦΕΚ 6/Α΄) την 21-01-2002, ενώ ο Ν. 3013/2002, δημοσιεύθηκε και τέθηκε σε ισχύ μεταγενέστερα της έκδοσης αυτού και συγκεκριμένα δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ την 01-05-2002. Συνεπώς δεν έχει εκδοθεί με βάση τις εξουσιοδοτικές διατάξεις το άρθρου 17 του Ν. 3013/2002 και φυσικά δεν έχει λάβει υπόψη του τις κείμενες διατάξεις του νόμου αυτού. Συνακόλουθα το ανωτέρω Εθνικό Σχέδιο, εφόσον δεν ελήφθη υπόψη ο Ν. 3013/2002, δεν έχει εγκριθεί από τον αρμόδιο κατά νόμο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας. Εκδόθηκε λοιπόν κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας για την πολιτική προστασία.

2.- Εξάλλου δεν είναι δυνατόν να κατισχύσουν οι προγενέστερες διατάξεις του ως άνω Π.Δ/τος των διατάξεων του Ν. 3013/2002, αφού αυτό δεν προβλέπεται από τις εξουσιοδοτικές του διατάξεις, έστω κι αν αυτές περιλαμβάνονται μαζί με τις ανώτερης τυπικής ισχύος (άρθρο 28 του Συντ) διατάξεις του πρώτου άρθρου, με τις οποίες κυρώθηκε η ανωτέρω Διεθνής Σύμβαση (υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις).

3.- Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 30 και με τίτλο <<Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις>> του Ν. 3013/2002 και ειδικότερα στην παρ. 3 ορίζεται, ότι καταργείται, μεταξύ άλλων, <<...κάθε άλλη διάταξη, η οποία είναι αντίθετη στις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου>>. Κατά συνέπεια, εκείνες οι διατάξεις του ΠΔ 11/2002 οι οποίες είναι αντίθετες με τις διατάξεις του Ν. 3013/2002, όπως ισχύουν σήμερα, ή ρυθμίζουν κατά τρόπο διαφορετικό θέματα αρμοδιότητας πολιτικής προστασίας, έχουν έμμεσα – όχι ρητά - ήδη καταργηθεί από έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, δηλαδή από 01-05-2002 και δεν μπορούν να εφαρμοσθούν σε περίπτωση καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση. Τέτοιες ενδεικτικά διατάξεις είναι αυτές που αφορούν την οργάνωση και συντονισμό όλων των συναρμόδιων εμπλεκόμενων κρατικών υπηρεσιών και ιδιωτικών φορέων σε όλη την επικράτεια για την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση των ζημιών στο θαλάσσιο περιβάλλον από καταστροφή εξ αιτίας θαλάσσιας ρύπανσης από τεχνολογικό συμβάν ή ατύχημα (βύθιση) πλοίου, όπως πχ συνέβη στη ρύπανση από το ναυάγιο του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ". Ειδικότερα διατάξεις με το ως άνω περιεχόμενο είναι ενδεικτικά οι εξής:

- Οι Λιμενικές Αρχές είναι υπεύθυνες για την κινητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων και αρχών και τον συντονισμό των ενεργειών (βλ. Κεφ. 1, παρ. 1.9.1).
- Το Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο Καταπολέμησης, ως συντονιστικό όργανο περιστατικού ρύπανσης (βλ. Κεφ. 1, παρ. 1.9.2).
- Κλιμάκωση κινητοποίησης για την αντιμετώπιση του περιστατικού ρύπανσης (βλ. Κεφ. 2, παρ. 2.4).
- Υποστήριξη από συναρμόδιους φορείς (βλ. Κεφ. 3, παρ. 3.5)
- Διαδικασία ενεργοποίησης του κρατικού μηχανισμού (βλ. Κεφ. 3, παρ. 3.7).
- Αποκατάσταση του περιβάλλοντος στις πληγείσες περιοχές και παρακολούθηση των επιπτώσεων (βλ. Κεφ. 3, παρ. 3.15).

4.- Αν παρόλα αυτά μπορούσαν να εφαρμοσθούν ορισμένες διατάξεις του ως άνω Π.Δ/τος, και συγκεκριμένα αυτές που ρυθμίζουν αποκλειστικά και μόνον επιχειρησιακά θέματα των αρμοδίων λιμενικών αρχών για την αντιμετώπιση θαλάσσιας ρύπανσης, και οι οποίες δεν είναι αντίθετες με τις διατάξεις του Ν. 3013/2002, κατά το άρθρο 17, παρ. 2 του νόμου αυτού (Ν. 3013/2002), όπου ορίζεται ότι εγκεκριμένα ή σχέδια για την πρόληψη, ετοιμότητα και αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων και για τεχνολογικές καταστροφές εφαρμόζονται μέχρι την κατάρτιση νέων, κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του ως άνω νόμου, ήδη έχει παρέλθει ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα 16 περίπου ετών και δεν έχει μέχρι σήμερα εκδοθεί αντίστοιχο αυτού, επικαιροποιημένο, με βάση τα ισχύοντα σήμερα διεθνώς επιστημονικά τεχνολογικά δεδομένα για την αντιμετώπιση περιστατικών σοβαρής θαλάσσιας ρύπανσης, που εφαρμόζεται σε ανάλογα περιστατικά ρύπανσης από προηγμένες τεχνολογικά χώρες και βέβαια, πάντα σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται για το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και απορρέουν από το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ".

5.- Ο νομοθέτης, αν ήθελε να εξαιρέσει το Υπουργείο Ναυτιλίας και ειδικότερα το ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ από τη διαδικασία κατάρτισης Ειδικού Σχεδίου αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης, κατ' εξουσιοδότηση των διατάξεων του Ν. 3013/2002, όπως ισχύουν σήμερα, σε συνδυασμό και με την απορρέουσα από το Γενικό Σχέδιο

Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" υποχρέωση προς τούτο, θα το είχε ρητά προβλέψει με σχετική ρύθμιση είτε στο Ν. 3013/2002 ή σε άλλη σχετική διάταξη της κείμενης για την πολιτική προστασία νομοθεσίας ή έστω με ειδική ρύθμιση που θα περιλαμβάνονταν στο ως άνω Γενικό Σχέδιο, γεγονός που μέχρι σήμερα δεν έπραξε. Κατόπιν τούτου, το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής υποχρεούται, κατ' εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ", να προβεί στην κατάρτιση Ειδικού Σχεδίου αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης, που θα εφαρμόζουν οι αρμόδιες κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και στο οποία πρέπει να περιλάβει, πέραν των ρυθμίσεων και υποχρεώσεων, που απορρέουν πρωτίστως από τον "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ" και άλλες δεσμευτικές ρυθμίσεις της κυρωθείσης με τον Ν. 2245/1995 Διεθνούς Σύμβασης, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι αυτές θα αφορούν μόνον θέματα επιχειρησιακά για την αντιμετώπιση περιστατικού θαλάσσιας ρύπανσης, δεν θα είναι αντίθετες με την κείμενη για την πολιτική προστασίας της χώρας νομοθεσία και θα τίθενται συμπληρώνοντας αυτή. Άλλωστε, κατά τον ορισμό του όρου "**αντιμετώπιση**" στο ΠΔ 11/2002, αυτή αφορά μόνον θέματα σχετίζοντα με το επιχειρησιακό επίπεδο. Ως αντιμετώπιση, λοιπόν στις διατάξεις αυτού <<καλείται κάθε ενέργεια, η οποία αναλαμβάνεται με σκοπό την αποτροπή εκδήλωσης ή επέκτασης της ρύπανσης, τον περιορισμό των δυσμενών συνεπειών στο περιβάλλον, την καταπολέμηση ή την παρακολούθηση της κίνησης της πετρελαιοκηλίδας>>.

ii) Εξοπλισμός – Επιχειρησιακά μέσα

Ο διατιθέμενος σήμερα συμβατικός εξοπλισμός από το Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης της θάλασσας, είναι σύμφωνα με το site του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής / Αρχηγείο ΛΣ – ΕΛ. ΑΚΤ τα ακόλουθα, ενώ ο εξοπλισμός αυτός <<... συνεχώς βελτιώνεται ποσοτικά και ποιοτικά με σύγχρονα υλικά και μέσα απορρύπανσης όπως:

- Απορρυπαντικά σκάφη
- Σκάφη πολλαπλής χρησιμότητας

- Πλωτά φράγματα ανοικτής θαλάσσης.
- Συσκευές περισυλλογής πετρελαίου από την επιφάνεια της θάλασσας
- Κοχλιωτές ή γραναζωτές αντλίες.
- Συστήματα κενού.
- Αντλητικά Συγκροτήματα.
- Χημικές Διασκορπιστικές Ουσίες.
- Απορροφητικά υλικά.

Ο σχεδιασμός στον τομέα του εξοπλισμού για την προστασία του θαλασσίου περιβάλλοντος εστιάζεται στη διασφάλιση της διαθεσιμότητας της απαραίτητης υποδομής που θα εξασφαλίζεται με τη διατήρηση ανά την ελληνική επικράτεια ενός ικανού ανθρώπινου δυναμικού, υλικών και μέσων απορρύπανσης που θα επιτρέπει την άμεση επέμβαση για την αντιμετώπιση των περιστατικών της ρύπανσης της θάλασσας, στις περιπτώσεις εκείνες που τα υπαίτια πλοία είναι άγνωστα οπότε και η σχετική δαπάνη βαρύνει ουσιαστικά το δημόσιο τομέα. Βέβαια όταν είναι γνωστός ο υπαίτιος πρόκλησης της ρύπανσης τις σχετικές επιχειρήσεις αναλαμβάνουν ιδιωτικές εταιρίες και τα έξοδα καταβάλλονται σε αυτές από τους υπαίτιους, αλλά και στην περίπτωση αυτή αν ληφθούν υπόψη οι γεωμορφολογικές συνθήκες των νησιωτικών συμπλεγμάτων της χώρας και οι εκτεταμένες ακτογραμμές της ηπειρωτικής Ελλάδας, επιβάλλεται η διατήρηση ανά την επικράτεια ενός ικανού δυναμικού, υλικών και μέσων απορρύπανσης, σε λιμενικές αρχές που να επιτρέπει την έγκαιρη πρώτη επέμβαση του Λιμενικού Σώματος, μέχρις ότου επιληφθούν εξειδικευμένες ιδιωτικές επιχειρήσεις στην καταπολέμησή τους. Ο ανωτέρω, συνοπτικά περιγραφόμενος σχεδιασμός, έχει εξασφαλίσει μέχρι σήμερα επιτυχώς την αντιμετώπιση των λειτουργικών και ατυχηματικών ρυπάνσεων που οφείλονται συνηθέστερα στον ανθρώπινο παράγοντα>>.

6. Προγράμματα και Σχέδια Πολιτικής Προστασίας

Εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ήδη Εσωτερικών), με απόφασή του να ρυθμίζονται θέματα σχετικά

με την κατάρτιση των σχεδίων πολιτικής προστασίας και τους υπόχρεους, προς τούτο, αρμόδιους κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς και οργανισμούς κοινής ωφέλειας. Τα σχέδια αυτά εγκρίνονται από το Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και υλοποιούνται από τους ανωτέρω φορείς (άρθρο 17 του Ν. 3013/2002). Στην περίπτωση καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση, αρμόδιο είναι το ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ.

Σ' εκτέλεση της ανωτέρω εξουσιοδοτικής διάταξης, ο Υπουργός Εσωτερικών με την υπ' αριθ. 1299 απόφασή του <<Έγκριση του από 7-4-2003 Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ">> (ΦΕΚ 423/Β'), κατάρτισε το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με το ανωτέρω συνθηματικό, το οποίο έχει συντάξει η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Μεταξύ άλλων φορέων και υπηρεσιών καθώς και των αρμοδίων οργάνων που διευθύνουν και συντονίζουν τις επιχειρησιακές δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα και που προσδιορίζονται στο σχέδιο αυτό ως εμπλεκόμενοι για την αντιμετώπιση των, κατά περίπτωση, κινδύνων και ειδικότερα για τη θαλάσσια ρύπανση, στην παράγραφο 5 <<ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ>> του "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ", είναι η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας καθώς και τα παρακάτω Υπουργεία, προς τα οποία προσδιορίζονται, μεταξύ άλλων και οι εξής σχετικές με την θαλάσσια ρύπανση υποχρεώσεις τους, στο Ειδικό Σχέδιο της αρμοδιότητάς τους, που καταρτίζουν για το συγκεκριμένο σκοπό, όπως αυτές προσδιορίζονται στο <<ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'>> και διαβιβάζουν αυτό στο Υπουργείο Εσωτερικών για τελική έγκριση:

i) Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Μεταξύ άλλων, η ΓΓΠΠ προβαίνει στα εξής:

- (1) Συντάσσει το Γενικό Σχέδιο "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" και εγκρίνει τα Ειδικά Σχέδια, που συντάσσονται από τους συναρμόδιους - για την θαλάσσια ρύπανση – κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς και οργανισμούς κοινής ωφέλειας.
- (2) Σχεδιάζει, οργανώνει και συντονίζει τη δράση για την πρόληψη, ετοιμότητα,

ενημέρωση και αντιμετώπιση, μεταξύ άλλων, των τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

(3) Προετοιμάζει το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας της χώρας για την αντιμετώπιση όλων των καταστροφικών φαινομένων και στην προκειμένη περίπτωση της καταστροφής από τη θαλάσσια ρύπανση στα πλαίσια των σχετικών σχεδίων για τον κίνδυνο από αυτή.

(4) Αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες για την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας, εν όψει απειλής κινδύνου από τη συγκεκριμένη καταστροφή της ρύπανσης.

(5) Συντονίζει σε όλες τις φάσεις το έργο αντιμετώπισης της καταστροφής από τη ρύπανση καθώς και την αποκατάσταση των προκαλούμενων ζημιών.

(6) Εκδίδει τις αποφάσεις για την κήρυξη κατάστασης ετοιμότητας πολιτικής προστασίας και μεριμνά για την καλύτερη αξιοποίησή τους.

(7) Προωθεί τις σχέσεις της χώρας στον τομέα πολιτικής προστασίας με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς και αντίστοιχους φορείς πολιτικής προστασίας άλλων χωρών και συντονίζει την παροχή επιστημονικής ή υλικής βοήθειας από – και προς – άλλες χώρες, οι οποίες πλήττονται από καταστροφές και αξιοποιεί παρόμοια βοήθεια για τη χώρα.

(8) Προβαίνει με απόφασή της στο χαρακτηρισμό όλων των καταστροφών και στην προκειμένη περίπτωση την καταστροφή από θαλάσσια ρύπανση.

(9) Προωθεί αποκλειστικά η ίδια, μετά άλλων και τα αιτήματα των λιμενικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων αρχών, υπηρεσιών και φορέων της ημεδαπής και αλλοδαπής, όπως πχ του Ευρωπαϊκού Οργανισμού EMSA για την αντιμετώπιση της καταστροφής από θαλάσσια ρύπανση, τα οποία αυτές υποχρεούνται να υποβάλουν στη ΓΓΠΠ (άρθρο 6, παρ. 4, περίπτ. θ', όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 27, παρ. 2 του Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 42/Α').

ii) Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

(1) Σχεδιάζει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και με βάση το παρόν σχέδιο

(ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ) μέτρα αντιμετώπισης τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών.

(2) Αποστέλλει το συνταχθέν απ' αυτό σχέδιο στο Υπουργείο Εσωτερικών (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας) για έγκριση.

(3) Κινητοποιεί τις κεντρικές και τις περιφερειακές υπηρεσίες του και διαθέτει το αναγκαία μέσα για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης, την αντιμετώπιση ατυχημάτων και λοιπών καταστροφών καθώς και τη διενέργεια επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης στην περιοχή ευθύνης του.

(4) Εξασφαλίζει τα απαιτούμενα πλωτά μέσα, όταν αυτό απειληθεί λόγω εκτάκτων αναγκών, για τη μεταφορά προσωπικού, μέσων και εφοδίων.

(5) Ενεργεί ότι άλλο από τις περιστάσεις, την αποστολή του και την ισχύουσα νομοθεσία επιβάλλεται.

Στην Προσθήκη 1 / στο Παράρτημα Α', του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" και συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο Β': <<Καταστροφή από Τεχνολογικό Συμβάν, Ατύχημα Μεγάλης Έκτασης ή Ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο της ζωή, υγεία και περιουσία των πολιτών, υλικά και πολιτιστικά αγαθά, πλουτοπαραγωγικές πηγές και υποδομές της χώρας>>, στην **Επικίνδυνη Ρύπανση στη Θάλασσα περιλαμβάνεται και η διαρροή επικίνδυνων ουσιών στη θάλασσα**, όπως πχ πετρέλαιο, μαζούτ και άλλοι υδρογονάνθρακες. Ενώ στο Κεφάλαιο Γ': <<Άλλες μεγάλες καταστροφές, ατυχήματα ή ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, υγεία ή περιουσία των πολιτών>>, περιλαμβάνεται, και **το Θαλάσσιο Μεγάλο Ατύχημα, εξ αιτίας ατυχήματος ή βλάβης λόγω ακινητοποίησης ή βύθισης πλοίου, με βλαπτικές συνέπειες τη ρύπανση θαλάσσιου περιβάλλοντος και ακτών**, όπως πχ στη ρύπανση από το ναυάγιο του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ".

Επίσης, σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ", και την Προσθήκη 2 / στο Παράρτημα Α', το ίδιο ως άνω Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής είναι υποχρεωμένο να καταρτίσει Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας, εκτός άλλων και για: α) Τεχνολογικές Καταστροφές, από επικίνδυνη ρύπανση στη θάλασσα και β) Στις Λοιπές Καταστροφές, σε μεγάλα ατυχήματα στη θάλασσα καθώς σε μεγάλα αεροπορικά ατυχήματα, προφανώς για τη

θαλάσσια ρύπανση, αν καταπέσει στη θάλασσα. Περαιτέρω στο Παράρτημα Β' του ίδιου ως άνω Σχεδίου "ΞΕΝΟΚΤΑΤΗΣ" και συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο υπό τίτλο: <<Τεχνολογικά Ατυχήματα & ΧΒΡΠ Περιστατικά>>, και πιο αναλυτικά στην παρ.1, ορίζονται τα "**Τεχνολογικά Ατυχήματα Μεγάλης Έκτασης**". Ως τέτοιο νοείται κάθε <<Συμβάν, όπως μεγάλη διαρροή,...που προκύπτει από...ή κατά τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων, το οποίο προκαλεί μεγάλους κινδύνους άμεσους ή απώτερους για την ανθρώπινη υγεία ή και για το περιβάλλον και σχετίζεται με μία ή περισσότερες επικίνδυνες ουσίες/ εμπορεύματα. Οι επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία μπορούν να οφείλονται στην...ή έκθεση (εισπνοή, επαφή με το δέρμα...) σε τοξικές ουσίες>>. Εξάλλου, στην παρ. 2, ορίζεται ως **επικίνδυνη ουσία / υλικό / εμπόρευμα**, νοείται <<μία ουσία (σε στερεά, υγρή ή αέρια κατάσταση) ή μίγμα ουσιών, (μίας ή περισσότερων φάσεων) ή οποία μπορεί να προκαλέσει βλάβη σε ανθρώπους, ζώα, το περιβάλλον ή την περιουσία...>>, μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται και τα εύφλεκτα υγρά, ύλες που εκλύουν εύφλεκτα αέρια, τοξικές ύλες και διάφορες επικίνδυνες ύλες, πχ πετρέλαιο, μαζούτ κλπ υδρογονάνθρακες. Ακόμη στην παρ. 9, ως **ρύπανση** ορίζεται, <<Η διεργασία της μεταφοράς ενός επικίνδυνου υλικού από την πηγή (πχ χώρος που γίνεται η αποθήκευση σε ανθρώπους, ζώα ή το περιβάλλον ή εξοπλισμό τα οποία μπορούν να αποτελέσουν) συνεισφέρουν στην μεταφορά του>>.

iii) Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Ειδικά για τη θαλάσσια ρύπανση:

(1) Έχει βασικό ρόλο για την πρόληψη, αντιμετώπιση και αποκατάσταση ζημιών από λοιπές, επιπλέον των φυσικών, καταστροφές, όπως αναφέρονται στην Προσθήκη 1 του Παραρτήματος Α', λόγω των μεγάλων δυνατοτήτων που διαθέτει ειδικευμένο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό και μέσα και της σπουδαιότητας των οργανισμών που εποπτεύει.

(2) Κινητοποιεί όλες τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και τους εποπτευόμενους απ' αυτό οργανισμούς για την αντιμετώπιση της θαλάσσιας

ρύπανσης και την παροχή αρωγής στους πληγέντες.

(3) Διαθέτει και προωθεί το αναγκαίο επιστημονικό και λοιπό προσωπικό, μηχανήματα και υλικά στην πληγείσα από την καταστροφή της θαλάσσιας ρύπανσης και τον περιορισμό των συνεπειών της.

(4) Μεριμνά στη σφαίρα της αρμοδιότητάς του για τη ρύπανση του περιβάλλοντος και ειδικότερα τη θαλάσσια ρύπανση, για την αποκατάσταση ζημιών σε έργα υποδομής και άλλες εγκαταστάσεις στη θαλάσσια ζώνη (περιοχή).

(5) Μεριμνά για την κατάρτιση ενός Γενικού Σχεδίου Έκτακτης Ανάγκης (ΣΑ.ΤΑ.ΜΕ) για την αντιμετώπιση ατυχήματος μεγάλης έντασης από δραστηριότητες σχετικές με επικίνδυνες ουσίες, όπως πχ η θαλάσσια ρύπανση από διαρροή πετρελαιοειδών, γενικά υδρογονανθράκων εξ αιτίας ατυχήματος (ναυάγιο) δεξαμενόπλοιου, σε συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία, πχ Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και φορείς

iv) Υπουργείο Υγείας

Ειδικά για τη θαλάσσια ρύπανση:

(1) Κινητοποιεί τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και τα εποπτευόμενα από αυτό ιδρύματα και οργανισμούς, πχ ΚΕΛΠΙΝΟ, για την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων ως προς την παροχής αρωγής στους πληγέντες (λουόμενους) στην περιοχή της καταστροφής από τη ρύπανση.

(2) Υποδεικνύει τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση κινδύνων που μπορεί να προκύψουν στην υγεία του πληθυσμού από την καταστροφή της θαλάσσιας ρύπανσης, όπως πχ οδηγίες προς λουόμενους για αποφυγή κολύμβησης σε συγκεκριμένες θαλάσσιες περιοχές και ακτές που επεκτάθηκε η ρύπανση.

Αντίστοιχες υποχρεώσεις με αυτές των συναρμοδίων Υπουργείων επιβάλλονται και για τις Περιφέρειες και τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού της χώρας, που έχουν αρμοδιότητα ευθύνης σε θαλάσσιες περιοχές, πχ Περιφέρεια Αττικής.

ν) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Ειδικά για τη θαλάσσια ρύπανση:

(1) Διαδραματίζει βασικό ρόλο στην πρόληψη και αντιμετώπιση των τεχνολογικών καταστροφών, όπως αναφέρονται στην Προσθήκη 1 / του Παραρτήματος Α' / του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ". Πιο συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο Β' αυτού, υπό τίτλο: <<Καταστροφή από Τεχνολογικό Συμβάν, Ατύχημα Μεγάλης Έκτασης ή Ενέργειες που θέτουν σε κίνδυνο της ζωή, υγεία και περιουσία των πολιτών, υλικά και πολιτιστικά αγαθά, πλουτοπαραγωγικές πηγές και υποδομές της χώρας>>, στην **Επικίνδυνη Ρύπανση στη Θάλασσα περιλαμβάνεται και η διαρροή επικίνδυνων ουσιών στη θάλασσα**, όπως πχ πετρέλαιο, μαζούτ και άλλοι υδρογονάνθρακες.

(2) Εφαρμόζει το Εδικό Σχέδιο του κινητοποιώντας τις κεντρικές και αποκεντρωμένες υπηρεσίες, πχ κτηνιατρικές υπηρεσίες καθώς και τους εποπτευόμενους από αυτό οργανισμούς, πχ ΕΦΕΤ, για την αντιμετώπιση των τεχνολογικών καταστροφών, την περιστολή των βλαπτικών συνεπειών, την αποκατάσταση των ζημιών και την παροχή αρωγής στους πληγέντες, πχ από τη θαλάσσια ρύπανση.

(3) Ενημερώνει τον πληθυσμό, μεταξύ άλλων, και για χημική ή άλλη ρύπανση. Δίδει οδηγίες για την αυτοπροστασία των πολιτών, πχ από τα αλιεύματα σε θαλάσσια περιοχή που επλήγη από την ρύπανση και λαμβάνει στα πλαίσια των δυνατοτήτων του τα αναγκαιόυντα μέτρα αντιμετώπισης της καταστάσεως.

III). Συμπεράσματα

Κατόπιν των ανωτέρω και αναφορικά με το ισχύον θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση περιστατικού θαλάσσιας ρύπανσης, η οποία μπορεί να προκλήθηκε από οποιαδήποτε αιτία, όπως τεχνολογικό συμβάν ή ναυτικό ατύχημα, πχ βύθιση πλοίου, συμπερασματικά προκύπτουν τα εξής:

1.- Αρμόδιες κατά νόμο κρατικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση περιστατικού ρύπανσης στη θάλασσα και ακτές της ελληνικής επικράτειας είναι οι αρμόδιες

κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και κατά κύριο λόγο του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ.

2.- Σε περιστατικό ρύπανσης στις θάλασσες και ακτές της ελληνικής επικράτειας από οποιαδήποτε αιτία, η οποία για οποιοδήποτε λόγο, όπως πχ μη έγκαιρη και αποτελεσματική καταπολέμηση της ρύπανσης ή υποβάθμιση αυτού, το περιστατικό αυτό εξελίσσεται σε σοβαρή ρύπανση και ως εκ τούτου, χαρακτηρίζεται από τον νόμο **"καταστροφή από τεχνολογικό συμβάν ή ατύχημα μεγάλης έκτασης"**. Και χαρακτηρίζεται από τον νόμο "καταστροφή", όταν βρισκόμαστε ενώπιον <<ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή ατυχήματος στο θαλάσσιο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο (υγεία), καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον>> και συγκεκριμένα στο θαλάσσιο περιβάλλον (οικοσύστημα), (άρθρο 2, παρ. 1, εδαφ. α' του Ν. 3013/2002).

3.- Στην περίπτωση λοιπόν που η αντιμετώπιση περιστατικού ρύπανσης στις θαλάσσιες περιοχές και ακτές της επικράτειας είναι ανέφικτη, όπως και η αποτροπή της εξάπλωσής της σε μεγάλη έκταση θαλάσσιων περιοχών και ακτών, όπως συνέβη με τη ρύπανση από το ναυάγιο την 10/9/2017 του Δ/Ξ "ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ ΙΙ" και η ρύπανση πλέον λαμβάνει, κατά τα προαναφερόμενα, τα χαρακτηριστικά **"καταστροφής"**, όπως το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου αυτού προσδιορίζεται στο νόμο, οι αρμόδιες υπηρεσίες του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ, και κατά κύριο λόγο οι κατά τόπο αρμόδιες λιμενικές αρχές, υποχρεούνται άμεσα, παρόλο που οι προσπάθειες καταπολέμησης της ρύπανσης βρίσκονται σε εξέλιξη και εντείνονται για την περιστολή του κινδύνου, να ειδοποιήσουν πρωτίστως το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας καθώς και τις αρμόδιες προς τούτο υπηρεσίες του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ. Έτσι τίθεται άμεσα σε κινητοποίηση ο προβλεπόμενος από την κείμενη νομοθεσία **μηχανισμός πολιτικής προστασίας** της χώρας, δηλαδή βρισκόμαστε σε κατάσταση κινητοποίησης πολιτικής προστασίας, συνεπεία της οποίας ενεργοποιείται και κλιμακώνεται η δράση, κατά λόγο αρμοδιότητας και σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ", των προβλεπόμενων κατά περίπτωση Οργάνων Πολιτικής

Προστασίας (κεντρικών και αποκεντρωμένων), όπως πρωτίστως η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, το Κυβερνητικό Συντονιστικό Συμβούλιο Πολιτικής Προστασίας κλπ. Ωστόσο οι υπηρεσίες του ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ, εφαρμόζοντας το ισχύον κάθε φορά και εγκεκριμένο από την ΓΓΠΠ Ειδικό Σχέδιο Αντιμετώπισης Θαλάσσιας Ρύπανσης, που έχει καταρτισθεί κατ' εφαρμογή του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ", εξακολουθούν να είναι κατά κύριο λόγο αρμόδιες, αλλά μόνον για την καταπολέμηση της ρύπανσης, δηλαδή σε επιχειρησιακό επίπεδο και όχι σε επίπεδο οργάνωσης, κινητοποίησης, κατεύθυνσης και συντονισμού του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας καθώς και της αποκατάστασης των ζημιών, που προκλήθηκαν στο θαλάσσιο οικοσύστημα, δράσεις που ανήκουν στην ευθύνη και ασκούνται από τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση Όργανα Πολιτικής Προστασίας (κεντρικά και αποκεντρωμένα), όπως η ΓΓΠΠ, το ΚΣΟΠΠ κ.α.

Οποιαδήποτε άλλη μη προβλεπόμενη δράση ή και αντίθετη με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο πολιτικής προστασίας, όπως πχ η οργάνωση και ο συντονισμός των εμπλεκόμενων συναρμοδίων Υπουργείων, υπηρεσιών, αρχών, οργανισμών και φορέων από το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, είναι παντελώς αυθαίρετη και εκτός του ισχύοντος για την πολιτική προστασία νομοθετικού πλαισίου και ως εκ τούτου θεμελιώνονται ευθύνες. Πιο αναλυτικά η μη εφαρμογή ή η ελλιπής εφαρμογή της προμνημονευθείσας ισχύουσας νομοθεσίας για την πολιτική προστασία στη χώρα και συγκεκριμένα για την κινητοποίηση του προβλεπόμενου μηχανισμού της και των σχετικών διαδικασιών και δράσεων των θεσμοθετημένων αρμοδίων κεντρικών ή αποκεντρωμένων οργάνων της, κατά περίπτωση, πέραν ενδεχόμενων των όποιων πολιτικών ευθυνών, που μπορεί να προκύπτουν σε κυβερνητικά όργανα, θεμελιώνεται και:

- i) Ποινική ευθύνη των αρμοδίων οργάνων, για παράβαση καθήκοντος (άρθρο 259 ΠΚ), τελούμενη είτε δια πράξεως ή και δια παραλείψεως, ενδεχομένως κατά συρροή και με άλλα αδικήματα, και
- ii) Αστική ευθύνη του Κράτους, κατά το άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, για παράνομες πράξεις

και παραλείψεις των οργάνων του Δημοσίου, τα οποία κατά την άσκηση της εξουσίας τους ζημίωσαν αυτό.